

MARTÍ DOMÍNGUEZ

Converses naturals

“De sobte, en el camí ensotat, em vaig aturar corprès per un dolç record d’infantesa: acabava de reconèixer un arbust d’espinal, que, ai!, havia perdut les flors al final de la primavera. (...) Em vaig aturar un segon i Andrée, amb un gest divertit, em va deixar conversar un instant amb aquelles fulles de l’arbust. Els vaig preguntar per les flors, per aquelles flors de l’espinal semblants a gojoses jovenetes entremaliades, coquetes i pietoses.” Dispenseu la llargària de la cita, d’aquestes frases que de segur ja heu identificat i atribuït a Marcel Proust. Però calia copsar aquella atmosfera reverencial, enartada, de Proust al davant d’aquell espinal, d’aquell cirerer de pastor, de l’*aubépine*, i el record d’aquelles flors “d’aroma amarg i dolç”. Perquè tot al llarg de l’obra de Marcel Proust, els espinals florits d’aquell mític Balbec li vénen una vegada i una altra a la memòria, i així interrogant l’arbust sobre

les seues flors, l’autor d’*A la recerca* l’interpel·la com qui pregunta a un vell amic llarg temps oblidat i de sobte retrobat.

Ho pensava fa uns dies al davant d’un esplèndid espinal florit. I pensava que ben sovint projectem sobre les plantes les nostres emocions, i que quan de sobte entropessem amb una planta poc freqüent i estimada, no dubtem a adreçar-li paraules emocionades, conversem un instant amb ella i li preguntem pels seus, que són els nostres. Per això, potser la botànica és una ciència tan amable, perquè dóna sortida als nostres sentiments fàcilment, i per això és fàcil imaginar un Proust amb els ulls enaiguats al davant de l’espinal, com un Rousseau o un Bernadin de Saint-Pierre exaltats al davant de qualsevol flor o viola excelsa. I per això també la botànica permet metàfores insospitades, i si per a Proust les flors de l’espinal recordaven jovenetes enriolades i equívokes, per a Joaquim Ruyra les enlluernadores ginestes en flor, arrastellades al peu d’una muntanya d’un to bru, li feien esment per la seua brillantor a “joiells sobre el pit ossut i colrat d’un gitano”!

Cadascú projecta sobre la botànica les seues impressions: busca penetrar, ataüllar en la seua naturalesa. Això ha fet que l’home descobrija en la forma de les fulles, en l’estructura de les llavors, en la coloració de les flors, el que Pius Font i Quer denomina “els secrets de les plantes”. D’aquesta manera, com que les llavors de l’*Echium vulgare* recorden lleugerament el cap d’un escurçó, els homes l’anomenaren “herba viperina” (“viborera”, en espanyol), i l’empraren contra les mossegadures d’aquestes colobres; o com que el *Verbascum sinuatum* presenta en les fulles una reticulació que recorda el bonet de l’estómac dels caners, el poble la va denominar “tripó”, i va pensar que era bona per a resoldre els problemes gàstrics; per no parlar-vos d’un preciós ranuncle que floreix a la tardor (en contra del que fan les altres espècies del gènere, que són primaverals), i que per això i per la forma impúdica de les arrels, es va pensar que era la salvació per a les dones que volien ser mares quan ja no hi eren a temps, i va rebre el singularíssim nom d’emprenyavelles!

Siga com siga, aquests dies de primavera, quan descobresc les hepàtiques en flor, el llavi em somriu. La forma trilobulada de les fulles recorda, en efecte, el fetege, i aquest és el motiu que s’emprava en medicina popular amb la galivança de poder combatre els transtorns hepàtics. Però quan veig les seues flors delicadíssimes, ara d’un blau xalest, ara d’un blanc puríssim, no em puc deixar d’emocionar. I m’ature un moment i converse un instant amb aquelles flors, gojoses i coquetes, que tenen, aquest dies embaumats de primavera, alguna cosa de *jeunes filles en fleur*...